

Solidaritet & Modstand

Sommertillæg, juli 2025

Udgivet af "Rødt Venstre"

Oversætterbemærkning:

Nedenstående er en oversættelse af to tekster, hhv. Zimmerwald-manifestet og Kienthal-manifestet. Oversættelsen til dansk bygger dels på et tysk tidsskrift "*Briefe der ISA. Internationale Sozialistische Arbeiterorganisation (ISA), tysk sektion af IV. Internationale*", nr. 154, juli 2025, dels "*International Socialist Conference at Zimmerwald*", Marxist Internet Archive samt "*The Second International Socialist Conference at Kienthal*", Marxist Internet Archive. Noter, indledninger og henvisninger er hentet fra den tyske tekst.

Valget af netop disse to dokumenter skyldes deres brændende aktualitet fra en tid, hvor Europa stod i flammer, og hvor spørgsmålet om arbejderbevægelsens stilling til krig og oprustning krævede et klart svar ligesom arbejderbevægelsen afkræves svar i dag i en tid med krig i Europa, krig i Mellemøsten og en potentiel udsigt til 3. Verdenskrig. Måske kan teksterne fra 1915 og 1916 stadig inspirere os.

Anton Schou, oversætter.

Zimmerwald Manifestet fra september 1915

"Vi udgiver her to dokumenter af brændende aktualitet. Med manifestet, der blev vedtaget på Zimmerwald-konferencen fra 5.-8. september 1915, besluttede internationalistiske aktivister fra forskellige lande, i lyset af socialdemokratiets forræderi den 4. august 1914, at forene alle spredte kræfter (marxister, pacifister, fagforeningsfolk osv.) mod national samling (borgfred)¹. Dette organisatoriske skridt var en afgørende milepæl i kampen for at opbygge en ny Internationale.² En anden

1 Trotskij beretter om denne episode i sin selvbiografi, "Mit liv", fra 1929: "Den organisatoriske side af sagen var Bern-socialisternes leder Grimms ansvar, som på det tidspunkt af al sin kraft stræbte efter at hæve sig over de selvretfærdiges niveau i sit parti. Han havde forberedt en plads til konferencen ti kilometer fra Bern, i en lille landsby kaldet Zimmerwald, højt oppe i bjergene. Vi stimlede os sammen i fire vogne og kørte ind gennem bjergene. Forbipasserende kiggede nysgerrigt på denne mærkelige karavane. Delegerede jokede med, at det var muligt at få plads til alle internationalisterne i fire vogne. Men der var ingen skepsis i disse vittigheder. Den historiske tråd brister ofte. Så må man binde en ny knude. Det er præcis, hvad vi gjorde i Zimmerwald." (Trotsky: "Mein Leben", Fischer Taschenbuch, s. 219)

2 I et brev, som Karl Liebknecht skrev fra fængslet til Zimmerwald-konferencen, hedder det: "Den nye Internationale vil opstå; den kan opstå fra ruinerne af den gamle, på et nyt, fastere fundament. I venner, socialister fra alle lande, skal lægge grundstenen til opbygningen af fremtiden i dag. Fordøm uforsonligt de falske socialister! Pisk de vaklende og tøvende i alle lande, inklusive dem i Tyskland, nådesløst fremad! Jeres måls storhed vil løfte jer over dagens snæversynethed og smålighed, over elendigheden i disse forfærdelige dage! Længe leve fremtidens nationers fred! Længe leve antimilitarismen! Længe leve den internationale, folkefrigørende, revolutionære socialisme! Proletarer i alle lande, foren jer igen!" (Die Rote Fahne nr. 12, 15. januar 1925. Citeret fra: Karl Liebknecht, "Gesammelte Re-

konference fulgte i april 1916, også i Schweiz, i Kienthal (se side 4). De to forsamlinger mod den imperialistiske krig, som fandt sted under de vanskeligste forhold, repræsenterede et vendepunkt i arbejderbevægelsens genvinding af uafhængighed.

”Europas proletarer!

Krigen har varet i mere end et år. Millioner af lig dækker slagmarkerne. Millioner af mennesker er blevet lemlæstede resten af deres liv. Europa er som et gigantisk menneskeslagteri. Hele civilisationen, skabt af mange generationers arbejde, er dømt til ødelæggelse. Det mest brutale barbari fejrer i dag sin sejr over alt, hvad der hidtil har udgjort menneskehedens stolthed.

Uanset sandheden om det direkte ansvar for krigens udbrud, er én ting sikkert. Krigen, der har skabt dette kaos, er resultatet af imperialismen, af forsøget fra de enkelte nationers kapitalistiske klassers side på at fremme deres grådighed efter profit gennem udbytning af menneskelig arbejdskraft og hele klodens naturskatte.

Økonomisk tilbagestående eller politisk svage nationer bliver derved underlagt stormagterne, som i denne krig søger at omforme verdenskortet med blod og jern i overensstemmelse med deres udbytterinteresser. Således trues hele nationer og lande, som Belgien, Polen, Balkanstaterne og Armenien af at blive revet i stykker, annekteret helt eller delvist som bytte i kompositionsspillet.

I løbet af krigen afsløres dens drivkræfter i al deres afskyelighed. Stykke for stykke falder det slør, hvor-med meningen med denne verdenskatastrofe blev skjult for folkenes bevidsthed. Kapitalisterne i alle lande, der presser krigsprofitens røde guld ud af folkets blod, hævder, at krigen er til forsvar for fædrelandet, for demokrati og befrielse af undertrykte nationer! **DE LYVER!** I virkeligheden begraver de deres eget folks frihed sammen med de andre nationers uafhængighed på de ødelagte steder.

Nye fodlænker, nye håndjern, nye byrder opstår, og det er proletariatet i alle lande, i de sejrende såvel som i de erobrede lande, der må bære dem.

Hævelse af levestandarden blev proklameret ved krigens udbrud – nød og afsavn, arbejdsløshed og høje priser, underernæring og epidemier er de faktiske resultater.

Krigens byrder vil i årtier forbruge folkenes bedste energi, bringe resultaterne af sociale reformer i fare og hindre ethvert skridt fremad. Kulturel ødelæggelse, økonomisk tilbagegang, politisk reaktion – det er velsignelserne ved denne forfærdelige konflikt mellem nationer. Således afslører krigen, at den morderne kapitalismes nøgne skikkelse er blevet uforenelig, ikke kun med de arbejdende massers interesser, ikke kun med den historiske udviklingskrav, men også med de elementære betingelser for menneskelig samkvem.

Det kapitalistiske samfunds herskende magter, i hvis hænder nationernes skæbner hvilede, de monarkiske og republikanske regeringer, det hemmelige diplomati, de magtfulde erhvervsorganisationer, de borgerlige partier, den kapitalistiske presse, kirken – de bærer alle det fulde ansvar for denne krig, som opstod fra den sociale orden, der nærrede og beskyttede dem, og som føres i dens interesse.

Arbejdere!

Da I – udbyttede, retsløse og foragtede – skulle føres til slagtebænken, til døden, kaldte man jer brødre og kammerater. Og nu, hvor militarismen har lammet jer, lemlæstet jer, nedgjort og udslettet jer, kræver herskerne, at I opgiver jeres interesser, jeres mål, jeres idealer – med andre ord at I underdanigt underordner jer under borgfreden³. De berøver jer muligheden for at udtrykke jeres synspunkter, jeres følelser, jeres smerter; de forbyder jer at rejse jeres krav og forsvare dem. Pressen knebles, politiske rettigheder og friheder trådt på – sådan hersker militærdiktaturet i dag med jernhånd.

---

den und Schriften”, bind 8, s. 305-307)

3 *Borgfred* betyder en midlertidig fred eller våbenhvile mellem stridende parter, ofte i en politisk sammenhæng. Det er en aftale om at undgå konflikt og samarbejde om et fælles mål, selvom der ellers er uenigheder. Kilde: Al-over-sigt. Man kan sige, at den nuværende danske koalitionsregering er udtryk for et forsøg på at skabe borgfred.

Den situation, der truer hele Europas og menneskehedens fremtid, kan og må vi ikke længere stå overfor uden handling. Det socialistiske proletariat har i årtier kæmpet mod militarismen. Med voksende bekymring har dets repræsentanter på deres nationale og internationale kongresser beskæftiget sig med den stadigt mere truende krigsfare, der opstår som følge af imperialismen. I Stuttgart [1907], i København [1910] og i Basel [1912] skitserede de internationale socialistiske kongresser den vej, proletariatet skal tage. Socialistiske partier og arbejderorganisationer i forskellige lande, som var med til at bestemme denne vej, har siden krigens begyndelse ignoreret de deraf følgende forpligtelser. Deres repræsentanter har opfordret arbejderklassen til at ophøre med klassekampen, det eneste mulige og effektive middel til proletarisk frigørelse. De gav de herskende klasser æren for krigsindsatsen; de stillede sig til rådighed for regeringer for en bred vifte af tjenester; de forsøgte at vinde neutrale over til deres landes regeringspolitik gennem deres presse og udsendinge; de leverede socialistiske ministre til regeringer som gidsler for at opretholde borgfreden, og dermed påtog de sig ansvaret for denne krig, for dens mål og metoder, over for arbejderklassen, over for dens nutid og dens fremtid. Og ligesom de enkelte partier fejlede, begik også den mest kvalificerede repræsentant for socialister i alle lande fejl: Det Internationale Socialistiske Bureau.⁴

Disse kendsgerninger er lige så ansvarlige for, at den internationale arbejderklasse, som ikke bukkede under for den nationale panik i den første krigsperiode, eller som befriede sig fra den, stadig i det andet år af folkeslagtingerne ikke har fundet nogen måder og midler til at føre en energisk kamp for fred samtidig i alle lande.

I denne uacceptable situation er vi, repræsentanter for de socialistiske partier, fagforeninger og deres mindretal, vi tyskere, franskmænd, italienere, russere, polakker, letter, rumænere, bulgarere, svenskere, nordmænd, hollændere og schweizere, vi

som ikke bygger på national solidaritet med den udbytende klasse, men på proletariatets internationale solidaritet og klassekampen, gået sammen for at genforbinde de sønderevne tråde i de internationale relationer og opfordre arbejderklassen til selvbesindelse og til kamp for fred.

Denne kamp er kampen for frihed, for nationernes broderskab, for socialisme. Vi må tage denne kamp for fred op, for en fred uden annekteringer og krigserstatning. En sådan fred er imidlertid kun mulig gennem fordømmelse af enhver tanke om at krænke folks rettigheder og friheder. Hverken besættelse af hele lande eller enkelte dele af lande må føre til deres tvangsindlemmelse. Ingen annektering, hverken åbent eller skjult, eller tvungen økonomisk annektering, som kun gøres mere uudholdelig ved politisk fratagelse af rettigheder. Folkenes ret til selvbestemmelse skal være et urokkeligt princip i en ordning af de nationale relationer.

Proletarer!

Siden krigens udbrud har I stillet jeres energi, jeres mod og jeres udholdenhed til rådighed for de herskende klasser. Nu må I kæmpe for jeres egen sag, for socialismens hellige mål, for frigørelsen af de undertrykte nationer såvel som af de slavebundne klasser, gennem den uforsonlige proletariske klassekamp. Det er socialisternes opgave og pligt i de krigsførende lande at tage denne kamp op med fuld kraft; det er socialisternes opgave og pligt i de neutrale stater at støtte deres brødre i denne kamp mod det blodige barbari med alle effektive midler. Aldrig i verdenshistorien har der været en mere presserende, mere ophøjet opgave, hvis opfyldelse bør være vores fælles arbejde. Intet offer er for stort, ingen byrde for tung for at nå dette mål: fred mellem folkene. Arbejdende mænd og arbejdende kvinder! Mødre og fædre! Enker og forældreløse! Sårede og lemlæstede! Vi siger til alle jer, der lider under krigen og på grund af krigen:

⁴ *Det Internationale Socialistiske Bureau* (Bureau Socialiste International) var den permanente organisation for Anden Internationale (socialdemokratisk), etableret i 1900 i Paris. Det fungerede som et bindeled mellem de forskellige nationale socialistiske partier og organiserede periodiske møder mellem de store internationale kongresser. Kilde: AI-oversigt.

På tværs af alle grænser, på tværs af de stinkende slagmarker, på tværs af de ødelagte byer og landsbyer – proletarer i alle lande, foren jer!

Zimmerwald, september 1915. På vegne af den Internationale Socialistiske Konference:

For den tyske delegation: Georg Ledebour, Adolf Hoffmann.

For den franske delegation: A. Bourderon, A. Merrheim.

For den italienske delegation: G.E. Modigliani, Constantino Lazzari.

For den russiske delegation: N. Lenin, Paul Axelrod, M. Bobrov.

For den polske delegation: St. Lapinski, A. Warski, Cz. Hanecki.

For den Interbalkanske Socialistiske Føderation: På vegne af den rumænske delegation: C. Rakovsky;

På vegne af den bulgarske delegation: Wassil Kolarov.

For den svenske og norske delegation: Z. Höglund, Ture Nerman.

For den hollandske delegation: H. Roland-Holst.

For den schweiziske delegation: Robert Grimm, Charles Naine.

”The Independent Labour Party” i England havde accepteret formålet med konferencen og udpeget delegerede til deltagelse i konferencens forhandlinger. Regeringen i det ”frie, demokratiske” England nægtede imidlertid at udstede pas til delegerede, hvilket forhindrede dem i at rejse til konferencestedet. Af denne grund kunne manifestet, hvis retningslinjer ”The Independent Labour Party” støttede, ikke straks underskrives af repræsentanter for den engelske arbejderklasse.”⁵

Manifestet fra Kienthal Konferencen i april 1916

Ved den såkaldte ”Anden Zimmerwald-konference”, der blev afholdt i Kienthal fra 24.-30. april 1916, blev nedenstående manifest vedtaget. 44 delegerede fra Schweiz, Tyskland, Italien, Polen, Serbien, Rusland og Portugal deltog. Den daværende imperialistiske krig blev ført for at erobre nye markeder til de imperialistiske stormagter.

I dag – lige nu – er målet at fjerne alle resterende begrænsninger i forhold til udbytning af arbejdskraften. I Europa (bl.a. Tyskland og Frankrig) fokuserer man på at forringe de sociale sikrings-systemer, pensioner, sygeforsikring, arbejdsret osv..

Den anden konsekvens af den nuværende militære og sociale krig vedrører arbejderorganisationer, der søger at underkaste sig stadig mere under imperialismens umiddelbare behov og bruge den nuværende situation til at fremskynde arbejderbevægelsens meddelagtighed i oprustnings-, militariserings- og nedskæringspolitikken.

---

5 Kilde: Angelica Balabanoff: *”Die Zimmerwalder Bewegung 1914-1919”*, i: Archiv für die Geschichte des Sozialismus und der Arbeiterbewegung. (”Zimmerwald-bevægelsen 1914-1919, i: Arkiv for socialismens og arbejderbevægelsens historie”), bind 12, redigeret af Carl Grünberg (”Grünberg-arkivet”), Leipzig 1926, s. 323-327

”Proletarer i alle lande, foren jer!

To års verdenskrig! To års ødelæggelse! To års blodofring og reaktionens raseri! Hvem har ansvaret? Hvem står bag dem, der kastede faklen i krudttønden? Hvem har længe ønsket og forberedt krig? De herskende klasser!

Da vi socialister fra krigsførende og neutrale lande i september 1915 samlede sig på tværs af det blodige kaos og forenede sig i Zimmerwald midt i krigens udløste lidenskaber, erklærede vi i vores Manifest:

”Det kapitalistiske samfunds herskende magter, i hvis hænder nationernes skæbner hvilede, de monarkiske og republikanske regeringer, det hemmelige diplomati, de magtfulde erhvervsorganisationer, de borgerlige partier, den kapitalistiske presse, kirken – de bærer alle det fulde ansvar for denne krig, som opstod fra den sociale orden, der nærrede og beskyttede dem, og som føres i dens interesse.” Et par dage før sin død, sagde Jaurès⁶: *”Hver nation stormer gennem Europas gader med en brændende fakkel.”*

Efter at millioner af mænd er sunket i graven, millioner af familier er blevet kastet ud i sorg, millioner er blevet enker og forældreløse, ruiner er blevet stablet op på ruiner og uerstætelige kulturskatte er blevet ødelagt, er denne krig nået til en blindgyde.

Trods blodofringerne på alle fronter er der ingen afgørende resultater! For blot at svække disse fronter, ville regeringerne være nødt til at ofre endnu flere millioner af mænd.

* * *

Ingen sejrherre, ingen besejrede, eller rettere sagt, alle besejrede, altså alle forblødte, alle ruinerede, alle udmattede – det vil blive resultatet af denne forfærdelige krig. De herskende klasser kan således erkende, at deres fantastiske drømme om imperialistisk verdensherredømme ikke er gået i opfyldelse. Det har endnu engang vist sig, at kun de socialister har tjent deres folks interesser, som trods

forfølgelse og bagvaskelse modsatte sig det nationalistiske vanvid og krævede en øjeblikkelig fred uden annekteringer.

Slut jer derfor til os i kampråbet: Ned med krigen! Længe leve freden!

Arbejdere i by og på land!

Regeringerne, de imperialistiske klikker og deres presse fortæller jer, at I skal holde ud for at befri de undertrykte nationer. Af alle de bedrageriske midler, der bruges i denne krig, er dette det groveste. For nogle er det virkelige mål med denne generelle massakre at sikre det, som de har samlet gennem århundreder, det, som de har erobret i mange krige; andre ønsker at opdele verden på ny for at øge deres besiddelser; de ønsker at annektere nye territorier, opdele og rive folk fra hinanden og reducere dem til almindelige slaver og heloter.

Jeres regeringer og deres presse fortæller jer, at krigen skal fortsættes for at ødelægge militarismen.

Lad jer ikke narre! En nations militarisme kan kun ødelægges af sig selv, og i alle lande skal den besejres. Jeres regeringer og deres presse fortsætter med at fortælle jer, at krigen skal forlænges, så den bliver den sidste.

Det er også et bedrag. Krig har aldrig dræbt krig. Tværtimod. Den vækker et ønske om hævn, for vold avler vold. Således vil jeres plageånder efter hvert offer kræve nye ofre fra jer, og selv de borgerlige fredsentusiasters vej vil ikke føre ud af denne infernalske cirkel.

Der er kun ét effektivt middel til at forhindre krig i fremtiden, og det er erobringen af den politiske magt og afskaffelsen af kapitalistisk ejendom ved hjælp af de arbejdende klasser.

Varig fred vil kun være frugten af sejrrig socialisme. Proletarer! Hvem er det, der prædiker ”udholdenhed” for jer indtil ”sejren”?

Det er krigens virkelige anstiftere, den grådige presse, krigsleverandørerne og alle dem, der har gavn af krigen; det er socialpatrioterne, tilhængerne af borgerlige krigslagord. Det er de reaktionære, der i hemmelighed glæder sig over, at dem, der i går

⁶ Jean Léon Jaurès (1859-1914) var en ledende fransk socialist. Han er særligt kendt for at have forsøgt at hindre storkrigen, som brød ud i 1914. Samme år blev Jaurès dræbt ved et attentat. Kilde: Wikipedia.

truede de herskendes privilegier, falder på slagmarkerne: socialisterne, fagforeningsfolkene, alle dem, der såede socialismens frø i by og land.

Det er udholdenhedspolitikernes parti! De kontrollerer regeringen, de kontrollerer den løgnagtige presse, der forgifter folket; de har friheden til at agitere for at fortsætte krigen, øge antallet af blodofre og ødelæggelser.

Men I er ofrene; I har kun retten til at sulte og tie stille, og dertil kommer belejringstilstandens lænker, censurernes lænker, og fængslets indelukkede luft.

Slut med drabene. Slut med lidelsen.

* * *

I, folket, de arbejdende masser, bliver ofre for en krig, der ikke er jeres krig. I, arbejderne i byen og på landet, står i skyttegravene, ved frontlinjerne. Men bag fronten ser I, at mange af de rige og deres medskyldige, der unddrager sig krigen, lever i sikkerhed. For dem betyder krig andres død! Og mens de fører deres klassekamp mod jer endnu mere voldsomt end nogensinde før, prædiker de en våbenhvile for jer. Mens de nådesløst udbytter jeres elendighed og jeres behov, søger de at få jer til at svigte jeres pligt over for jeres klasse og rive jeres største styrke, jeres håb om socialisme, ud af jeres hjerte. Social uretfærdighed og klassestyre er endnu mere tydelige i krig end i fred. I fred berøver det kapitalistiske system arbejderens sin livsglæde; i krig berøver det ham alt, selve livet.

Ikke flere drab! Stop lidelserne!

* * *

Nej til ødelæggelse! Intet mindre kan gøre det!

For det er over jer, arbejdende mennesker, at disse nu ophobede ruiner falder i dag og i fremtiden. Hundredvis af milliarder kastes i krigsgudens gab i dag og går således tabt for folkets velfærd, for kulturelle formål og for sociale reformer, der kan

lette jeres lod, fremme folkeoplysning og afhjælpelendighed.

Og i morgen vil nye, tunge skatter falde på jeres undertrykte skuldre. Derfor, slut med at spille jeres arbejde, jeres penge, jeres vitalitet! Videre til kampen for øjeblikkelig fred uden annekteringer.

* * *

I alle krigsførende lande bør arbejdende kvinder og mænd vende sig mod krigen og dens konsekvenser, mod elendighed og afsavn, mod arbejdsløshed og stigende priser. Må de hæve deres stemmer for genoprettelsen af de borgerlige friheder, der er taget fra dem, for social lovgivning, for arbejderklassens krav i by og land.

Må proletarerne i neutrale lande støtte socialisterne i de krigsførende stater i deres vanskelige kamp og med al magt modsætte sig krigens yderligere spredning.

Må socialisterne i alle lande handle i overensstemmelse med de internationale kongressers resolutioner, ifølge hvilke det er arbejderklassens pligt at gøre alt for at få krigen til at stoppe hurtigt.

Læg det stærkeste pres på jeres repræsentanter, på jeres parlamenter, på jeres regeringer. Kræv, at repræsentanterne for de socialistiske partier øjeblikkeligt afviser enhver støtte til regeringernes krigspolitik. Kræv, at de socialistiske parlamentarikere fra nu af stemmer imod alle krigskreditter.

Brug alle midler, der står til jeres rådighed, for at få massakren til at stoppe hurtigt! En øjeblikkelig våbenhvile, det skal være jeres slogan! Fremad til kamp, I folk, der bliver ødelagt og dræbt!

Fat mod! Husk, at I er flertallet, og hvis I ønsker det, kan I være magten.

Regeringer bør være klar over, at had til krig og ønsket om social gengældelse vokser i alle lande, og så vil den internationale freds time komme.

Ned med krigen! Længe leve freden, øjeblikkelig fred uden annekteringer! Længe leve international socialisme!